

Nr 46

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen gjorda framställning om upptagande å riksstaten för budgetåret 1955/56 av underskottet för luftfartsfonden.

(4:e avd.)

I propositionen nr 1, bilaga 17, har Kungl. Maj:t, under återopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för den 4 januari 1955, föreslagit riksdagen att dels bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för luftfartsverket vidtaga i statsrådsprotokollet angivna ändringar, dels ock för Luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1955/56 upptaga ett underskott av 8 200 000 kronor.

Med skrivelse den 21 oktober 1954 har *luftfartsstyrelsen* framlagt förslag till stat för luftfartsverkets driftkostnader för budgetåret 1955/56.

Styrelsen framhåller att ett av de viktigaste problemen i samband med beräkningen av underskottet på luftfartsfonden för budgetåret 1955/56 varit frågan, huruvida Halmsjöns flygplats skall tagas i bruk eller ej under budgetåret. Planläggningen av arbetena på flygplatsen tog ursprungligen sikte på att slutföra den första reducerade byggnadsetappen och att i begränsad omfattning taga flygplatsen i bruk omkring den 1 oktober 1955. De anläggningar, som beräknades vara färdiga till dess, var östvästbanan med en tillhörande mindre s. k. taxibana, ett begränsat stationsområde, vissa provisoriska stationsbyggnader, belysningsanläggningar för hög- och lågintensiva ban- och inflygningsljus, ILS-anläggning samt viss annan navigatorisk utrustning för angöring och närtrafikledning.

Flygplatsen har enligt föreliggande planer avsetts att i detta skick utgöra alternativflygplats för Bromma flygplats vid sådana väderleksförhållanden, som tillfälligt gör det omöjligt att använda sistnämnda flygplats. Halmsjöfältet skulle emellertid härutöver även kunna användas såsom reservflygplats, om större reparationsarbeten under kortare eller längre tid hindrade den normala trafiken på Bromma flygplats. Avsikten har ävenledes varit att till Halmsjöns flygplats överföra viss övnings- och skolflygningsverksamhet, särskilt med trafikflygplan. Vidare skulle flygplatsen utgöra beredskapsflygplats, därest en av krig eller krigsfara föranledd avspärrning av landet medförde särskilt försvarade trafikförhållanden. Slutligen skulle den även

utgöra reservflygplats för det fall, att flygplantyper, som av tekniska skäl icke lämpligen kunde trafikera Bromma flygplats, skulle komma att användas i trafiken på Sverige inom de närmaste åren.

Med hänsyn till bl. a. anförda synpunkter säger sig luftfartsstyrelsen för sin del ha stannat för att icke taga flygplatsen i bruk under budgetåret 1955/56. Styrelsen har räknat med att större klarhet skall kunna ernås under det närmaste året beträffande den slutgiltiga lösningen av Stockholms flygplatsfråga i stort samt om takten i det fortsatta utbyggnadsarbetet vid Halm sjöns flygplats.

Styrelsen föreslår vidare (s. 4 i propositionen) vissa redovisningstekniska omläggningar, innebärande bl. a. att investeringar av kortfristigare natur och kapitalutgifter om i varje särskilt fall högst 10 000 kr. skall finansieras över driftkostnadsstaten.

Styrelsen erinrar om att från luftfartsverkets stat f. n. utgår ersättning till Sveriges meteorologiska och hydrologiska institut (SMHI) för väderlektjänst åt luftfarten med ett belopp motsvarande belastningen å institutets anslag till Väderlektjänst för luftfarten samt en tredjedel av belastningen å anslagen till Aerologiska stationer och Bidrag till väderleksstationer på Grönland och i Nordatlanten. Under de senaste åren har uppstått viss tveksamhet, huruvida de två senare utgiftsposterna numera är av den natur, att de i fortsättningen bör belasta den civila luftfarten. Styrelsen har emellertid hitintills icke varit beredd att framlägga något förslag i frågan.

SMHI har nu emellertid i sina petita för budgetåret 1955/56 anført, att de aerologiska mätningarna synes äga synnerlig betydelse icke blott för lufttrafiken utan än mer för den allmänna väderlektjänstens arbete. Mätningarnas resultat kommer därför otvivelaktigt i stor utsträckning — förutom den civila luftfarten — en mängd olika näringsgrenar till godo. På grund härav har institutet ifrågasatt, om icke tiden kunde anses mogen att helt överföra kostnaderna för de aerologiska stationerna till institutets anslag, varigenom alltså debitering å luftfartsfonden med en tredjedel av kostnaderna ej längre skulle ifrågakomma. En sådan bokföringsmässig omläggning synes nu motiverad med hänsyn till att väderleksutsikterna i deras allmänna form ställes till de olika näringsgrenarnas förfogande utan särskild kostnad.

Luftfartsstyrelsen ansluter sig i utlåtande den 7 oktober 1954 över institutets förslag till detta och anför, att utvecklingen efter hand onekligen lett därhän, att det knappast kan anföras bärande skäl för att fortsätta med den bokföringsmässiga uppdelningen av kostnaderna för de aerologiska stationerna mellan SMHI och luftfartsverket. Vid beräkningen av underskottet å luftfartsfonden för budgetåret 1955/56 har styrelsen därför icke medräknat dessa kostnader.

Slutligen erinrar styrelsen om att Halmstads stad år 1933 gentemot Kungl. Maj:t och kronan förband sig att ställa visst område till förfogande för en civil flygplats, som skulle anordnas med bidrag av statsmedel. Om staden önskade förfoga över flygplatsen för sådant ändamål, som utgjorde hinder för

dess användning för luftfartsändamål, skulle staden enligt avtalet vara skyldig att antingen återbetala de statsmedel, som uppburits för flygplatsens ordnande eller ock iordningställa annat område. År 1938 godkände väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i egenskap av dåvarande luftfartsmyndighet flygplatsen för allmänt bruk. Luftfartsstyrelsen meddelar nu, att styrelsen efter framställning av staden genom beslut den 21 oktober 1954 medgivit, att flygplatsen får nedläggas fr. o. m. den 1 januari 1955 mot att staden återbetalar det statsbidrag som utgått. Nedläggandet kommer icke att innebära någon nämnvärd minskning i luftfartsverkets utgifter för de s. k. småflygplatserna.

I särskild skrivelse den 21 oktober 1954 har luftfartsstyrelsen föreslagit vissa ändringar i personalförteckningen för luftfartsverket. Styrelsen har därvid ånyo fört fram de förslag, som redovisades i 1954 års statsverksproposition, nämligen dels att en revisorstjänst i lönegraden Ce 25 skall överföras till ordinarie stat i samma lönegrad, dels att i samband därmed en byråsekreterartjänst i Ca 25 skall överföras till övergångsstat samt dels att två kontoristtjänster i lönegraden Ca 13 å styrelsens kanslibyrå skall utbytas mot två kansliskrivartjänster i Ca 15.

Styrelsen har vidare i detta sammanhang upptagit frågan om vissa förändringar i personalförteckningen, som blir följden av en överföring av viss radiopersonal från televerket till luftfartsverket (s. 6 och 7 i propositionen).

Efter en avvägning av de olika medelsbehoven samt under beaktande av den begränsning, som med hänsyn till det statsfinansiella läget är erforderlig, har styrelsen uppgjort följande preliminära beräkning av inkomster och utgifter under budgetåret 1955/56. De beräknade inkomsterna samt utgifterna enligt den fastställda staten för innevarande budgetår har medtagits som jämförelse.

I n k o m s t e r.	1954/55 tusental kronor	1955/56 tusental kronor
1. Hyror och arrenden	1 660	1 800
2. Trafikinkomster	2 800	3 000
3. Besiktningsavgifter m. m.	200	200
4. Diverse inkomster	440	400
	<i>Summa</i> 5 100 ¹	5 400
 U t g i f t e r		
1. Luftfartsstyrelsen: Avlöningar	1 830	1 940
2. Luftfartsstyrelsen: Omkostnader	305	310
3. Flygplatsorganisationen: Avlöningar	3 480	3 590
4. Flygplatsorganisationen: Omkostnader	362	350
5. Underhåll m. m. av flygplatser	1 100	1 410
6. Hyres- och arrendeavgifter m. m.	140	140

¹ I fjolårets statsverksproposition beräknades inkomsterna för 1954/55 till 4 400 000 kr.

	1954/55 tusental	1955/56 kronor
7. Underhåll och drift av radioanläggningar	2 130	2 250
8. Underhåll och drift av teleutrustning	690	680
9. Utgifter för väderlekstjänst	1 320	1 290
10. Sveriges bidrag till ICAO m. m.	450	420
11. Pensionskostnader	60	70
12. Diverse utgifter	65	80
13. Avsättning till värdeminskningsskonto	800	870
	<hr/>	<hr/>
<i>Summa</i>	12 732	13 400
<i>Underskott</i>	7 632	8 000

Beträffande de närmare upplysningar angående beräkningen av de skilda inkomst- och utgiftsposterna som i anslutning härtill lämnats av styrelsen torde få hänvisas till propositionen (s. 9—11). Styrelsen har slutligen hemställt,

dels att för luftfartsfonden å riksstaten för budgetåret 1955/56 måtte upptagas ett underskott av 8 000 000 kronor,

dels att i luftfartsverkets personalförteckning måtte uppföras befattningar såsom revisor i lönegraden Ca 25, kansliskrivare i lönegraden Ca 15 samt därjämte befattningar såsom radiokommissarie i Ca 22 och Ca 20, förste radiotelegrafist i Ca 18 och radiotelegrafist i Ca 16,

och dels att till övergångsstat måtte överföras en å personalförteckningen upptagen tjänst såsom byråsekreterare i Ca 25.

Över styrelsens framställning har utlåtande avgivits av *statskontoret* (s. 11—13).

Departementschefen har anfört följande.

Den preliminära stat för budgetåret 1955/56, som luftfartsstyrelsen nu framlagt, slutar på en utgiftssumma av 13,4 milj. kr. Förslaget innebär, att styrelsen i förhållande till den för innevarande år fastställda staten räknat med en ökning av utgifterna med ca 670 000 kr. Ökningen är ett saldo av beräknade minskningar i utgifterna för vissa ändamål och ökningar för andra. Bland de förra må nämnas, att styrelsen föreslagit, att något bidrag till kostnaderna för de aerologiska stationerna icke längre skall upptagas i staten. Bidraget har hittills utgått med en tredjedel av dessa kostnader. Av de ökningar å andra sidan, som beräknats för olika utgiftstitlar, är 200 000 kr. på titeln Underhåll av flygplatser m. m. att hänföra till viss omläggning av bokföringen. Styrelsen föreslår nämligen, att investeringar av kortfristigare natur och kapitalutgifter om i varje särskilt fall högst 10 000 kr. skall finansieras över driftkostnadsstaten, vilket beräknas öka driftsutgifterna med ca 100 000 kr. per år. Vidare förordar styrelsen en fortsatt övergång till bruttoredovisning av vissa delar av verksamheten, vilket för nästa budgetår leder till en samtidig ökning av både inkomster och utgifter med ca 100 000 kr. Därutöver beror kostnadsstegringen i huvudsak på att flygplatsunderhållet, varunder vinterfälthållningen faller, beräknas öka med 110 000 kr., avlöningskostnaderna av skäl, som jag i det följande kommer att beröra, med sammanlagt 220 000 kr., underhåll och drift av radioanläggningar med 120 000 kr., och avsättningen till värde-

minskningskontot, vars förändring står i nära samband med omfattningen av den pågående investeringsverksamheten, med 70 000 kr.

Statskontoret har yttrat sig över styrelsens beräkningar och därvid föreslagit bl. a., att luftfartsverket alltjämt skall svara för en tredjedel av kostnaderna för de aerologiska stationerna. Jag är ense med statskontoret om att ifrågakvarande anordning bör bibehållas. I annat sammanhang har jag förordat, att anslaget för dessa stationer på sjätte huvudtiteln för nästa budgetår skall upptagas till 563 400 kr. Om man utgår från den av styrelsen beräknade totala utgiftssumman, innebär ändringen sålunda, att summan skulle behöva ökas med ca 190 000 kr. till ca 13,6 milj. kr.

De beskrifningar statskontoret förordat betingas väsentligen av en jämförelse mellan utfallet av luftfartsverkets driftkostnadsstat för 1953/54 och det nu framlagda preliminära förslaget till stat för 1955/56. Ämbetsverket har därvid kommit till att en minskning av utgifterna med netto 225 000 kr. skulle vara möjlig. Tar man hänsyn till att denna nettominskning uppnåtts, sedan bidraget till de aerologiska stationerna återförts till driftkostnadsstaten, innebär statskontorets beräkningar en reell beskrifning av utgiftssumman med ca $(190\,000 + 225\,000)$ 415 000 kr. Emot dessa beräkningar har emellertid luftfartsstyrelsen i skrivelse den 24 november 1954 och ytterligare under hand anfört sådana invändningar, att jag anser det tvivelaktigt, huruvida beskrifningarna kan vidtagas utan att effekten blott blir, att olika på staten upptagna utgiftstitlar måste överskridas. Därtill kommer, att vissa ytterligare utgifter utöver dem, som styrelsen nu preciserat, kan tillkomma, därest pågående förhandlingar mellan staten och Stockholms stad rörande användningen av Bromma flygplats skulle leda till att en planering för en fortsatt utbyggnad av Halmsjöns flygplats kommer till stånd. Styrelsen har vidare erinrat om att den ännu icke kunnat taga ställning till de merkostnader, som för luftfartsverkets del kommer att uppstå genom den allmänna sjukförsäkringen. Jag förordar därför, att verkets driftsutgifter tills vidare förutsättes komma att uppgå till ca 13,6 milj. kr. och att det får ankomma på Kungl. Maj:t, när luftfartsverkets driftkostnadsstat för nästa budgetår definitivt skall fastställas, att med hänsyn till det då beräknade utfallet av innevarande budgetårs stat och den bättre kännedom om tillkommande kostnader, som då kan ha erhållits, närmare pröva de på staten upptagna utgiftsposterna.

Vid beräkningen av kostnaderna för nästa budgetår har styrelsen förutsett en viss kostnadsstegring till följd av löneklassuppflyttningar, befordringar enligt reglerad befordringsgång, ökat personalbehov vid olika flygplatser på grund av trafikens utveckling, m. m. Därjämte har emellertid styrelsen även räknat med en personalförstärkning, omfattande en ingenjör i högst lönegrad 25 för det administrativa arbetet med verkets numera betydande park av fordon och motorredskap, en arkitekt med lön motsvarande högst lönegrad 29 för projekteringsverksamheten samt en kvalificerad ingenjör vid luftfartsinspektionen i lägst lönegrad 29. Jag har med hänsyn till de ekonomiska fördelar, som anställandet av de två förstnämnda tjänstemännen kommer att innebära, och med hänsyn till det oundgängliga rekryteringsbehovet vid luftfartsinspektionen ansett mig böra tillstyrka denna personalökning. I vad gäller anställningsvillkoren förutsätter jag därvid, att den föreslagna arkitekten för projekteringsverksamheten tills vidare engageras mot arvode.

Styrelsen har erinrat om att 1950 års överenskommelse med telestyrelsen om lån av personal för den radiotekniska tjänsten för luftfarten upphör att gälla den 30 juni 1955. Med anledning därav har överläggningar pågått

mellan styrelserna om hur de förhållanden, som regleras av överenskommelsen, skall ordnas i framtiden. Styrelserna har enats om att överenskommelsen icke bör prolongeras. Den personal, som luftfartsstyrelsen framdeles behöver för den radiotekniska tjänsten, skall i stället ställas till förfogande genom att den definitivt överföres från televerket till luftfartsverket. Det är ännu icke klart, vilka tjänster som omföringen kan komma att gälla, men luftfartsstyrelsen räknar med att högst följande antal tjänster torde ifrågakomma, nämligen 1 radiokommissarie i Ca 22, 1 radiokommissarie i Ca 20, 5 förste radiotelegrafister i Ca 18 och 30 radiotelegrafister i Ca 16. Styrelsen föreslår, att befattningar med dessa tjänstebeteckningar skall upptagas på luftfartsverkets personalstat. Då överföringen innebär, att motsvarande antal tjänster utgår ur televerkets personalstat, har jag icke något att erinra mot att den vidtages och förutsätter, att det får ankomma på Kungl. Maj:t att besluta om den definitiva reglering av nu berörda personalfrågor, som luftfarts- och telestyrelserna framdeles kan komma att föreslå.

Övriga av styrelsen och personalorganisationerna föreslagna ordinarie-sättningar och ändringar av luftfartsverkets personalförteckning har jag icke ansett mig kunna tillstyrka.

Efter att i frågan ha hört riksräkenskapsverket har jag icke något att erinra mot styrelsens förslag, att kortfristiga investeringar och kapitalutgifter om i varje särskilt fall högst 10 000 kr. må kunna omedelbart avskriv-vas genom att de utgifter av denna art, som kan komma i fråga, bestrides från driftkostnadsstaten.

I förhållande till de beräkningar, som lades fram hösten 1953, räknar styrelsen nu med att luftfartsfondens inkomster under innevarande budget-år skall öka med ca 0,7 milj. kr. till 5,1 milj. kr. För nästa budgetår förutser styrelsen en ytterligare ökning till 5,4 milj. kr. Med utgångspunkt från den av mig förutsatta utgiftssumman om 13,6 milj. kr. skulle därmed under-skottet på luftfartsfonden under nästa budgetår preliminärt kunna beräk-nas till ca 8,2 milj. kr. På riksstaten för innevarande budgetår är under-skottet upptaget till 8,3 milj. kr.

Utskottet. I riksstaten för innevarande budgetår har luftfartsfondens un-derskott upptagits till ett belopp av 8,3 milj. kr. Enligt Kungl. Maj:ts före-varande förslag väntas underskottet för nästa budgetår komma att ned-gå till 8,2 milj. kr. Inkomsterna ha därvid förutsetts komma att belöpa sig till den av luftfartsstyrelsen angivna summan av 5,4 milj. kr., medan utgifterna uppräknats med ca 190 000 kr. till ca 13,6 milj. kr., beroen-de på att departementschefen icke ansett sig kunna godtaga ett av sty-relsen framlagt förslag, att något bidrag till kostnaderna för aerologiska stationer icke längre skall upptagas i driftkostnadsstaten. Beträffande sty-relsens personalorganisation har departementschefen tillstyrkt viss förstärk-ning, omfattande dels en ingenjör i högst lönegrad 25 för det administra-tiva arbetet med verkets park av fordon och motorredskap, dels en arkitekt i arvodesställning för projekteringsverksamheten, dels ock en ingenjör i lägst lönegrad 29 vid luftfartsinspektionen. Departementschefen har vidare förordat, att den personal för den radiotekniska tjänsten för luftfarten som hittills lånats från telestyrelsen skall överföras till luftfartsverkets perso-nalstat.

Mot vad departementschefen i förevarande sammanhang anført och förordat har utskottet icke funnit anledning till erinran. Utskottet hemställer således,

I. att riksdagen må bemyndiga Kungl. Maj:t att i personalförteckningen för luftfartsverket uppföra tjänster som radiokommissarie i Ca 22 och Ca 20, förste radiotelegrafist i Ca 18 samt radiotelegrafist i Ca 16;

II. att riksdagen må för *Luftfartsfonden* å riksstaten för budgetåret 1955/56 upptaga ett underskott av 8 200 000 kr.

Stockholm den 8 mars 1955

På statsutskottets vägnar:

MARTIN SKOGLUND

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet ha närvarit

från första kammaren: herrar Karl Andersson, Gustaf Karlsson, Ohlon, Iwar Anderson, Näsgård, Leander, fröken Andersson, herrar Påls-son, Hesselbom, Sundelin, Einar Persson, Birger Andersson, Ragnar Persson, Thun och Jacobsson; samt

från andra kammaren: herrar Skoglund i Doverstorp, Ward, Bergström, Andersson i Malmö, Ståhl, Lindholm, Rubbestad, Svensson i Ljungs-kile, Åkerström, Staxäng, Jansson i Kalix, Wedén, Onsjö, Löfroth och Andreasson.
